Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr. 1. **Wilno, 1 Stycznia 1936 r.** **Rok XIII.**

T R E Ś Ć

1

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 30 września 1935 r. Nr. BP.-21716-35

w sprawie ograniczenia czynności biurowo-administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącem i zawodowem.

Opracowywane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzenia, zmierzające do uregulowania wielu zagadnień życia szkolnego w związku z reformą szkolną spowodują niewątpliwie w przyszłości znaczne uproszczenia administracji szkolnej.

W dążeniu jednak do ograniczenia czynności biurowo - administracyjnych oraz podniesienia sprawności działania dyrektorów i kierowników szkół oraz nauczycieli w najbardziej istotnym dla nich zakresie pracy należy już teraz zastosować w tej dziedzinie konieczne uproszczenia.

W związku z tem zarządzam co następuje:

1) Kuratorja i Inspektoraty Szkolne ograniczą ilość okólników i zarządzeń do istotnej, niezbędnej potrzeby, bacząc, by nie wyznaczać zbyt krótkich terminów wykonania, nie gromadzić materjałów, które nie będą mogły być celowo wykorzystane, nie stawiać zadań zbyt skomplikowanych lub niedość jasno sformułowanych, jednem słowem, by nie obarczać podległych im władz i szkół nadmiarem lub zbędną pracą i nieproduktywną pisaniną.

2

2) Wszelkie ankiety, zbieranie materjałów statystycznych i innych, opracowywanie monografji i t. p., podejmowane z inicjatywy Kuratorjów oraz Inspektoratów szkolnych, należy ograniczyć do najistotniejszych i najważniejszych potrzeb szkolnictwa i oświaty.

Analogiczne prace, przeprowadzane przez organizacje naukowe, kulturalne, społeczne i t. p. mogą być podejmowane przez szkoły tylko za zgodą władz szkolnych (Ministerstwa dla całego Państwa, Kuratorjum dla Okręgu).

Władze szkolne, udzielając zezwolenia, mogą — odpowiednio do sprawy uzależniać udział szkół w danej akcji od dobrej woli nauczycieli.

3) Nie należy — poza zupełnie wyjątkowemi wypadkami — wymagać od Inspektorów Szkolnych, dyrektorów i kierowników szkół nadsyłania rocznych planów pracy, planów wizytacyjnych, planów pracy wychowawczej, dydaktycznej i t. p. Wgląd w te plany winien być dokonywany na miejscu w szkole (w Inspektoracie).

4) Sprawozdania ogólne, nadsyłane obowiązkowo przez Inspektoraty Szkolne, dyrekcje i kierownictwa szkół władzom bezpośrednio przełożonym, ogranicza się do jednego, możliwie zwięzłego i krótkiego sprawozdania rocznego. Wszelkich perjodycznych sprawozdań za okres krótszy, niż rok szkolny, należy poza zupełnie wyjątkowemi wypadkami — poniechać.

Sprawozdanie roczne Inspektora Szkolnego winno — obok przedstawienia stanu szkolnictwa i poziomu szkół w obwodzie — objąć przedewszystkiem zmiany jakie zaszły w porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym na terenie obwodu w zakresie liczby szkół, ich organizacji i w zakresie wykonania planu z roku sprawozdawczego, wreszcie inne zagadnienia i sprawy szczególnie ważne dla szkolnictwa w danym obwodzie.

Roczne sprawozdanie dyrektora lub kierownika szkoły winno być krótkie i zwięzłe i zawierać tylko dane, dotyczące realizacji rocznego planu dydaktycznego i wychowawczego oraz inne ważne momenty, mające istotne znaczenie dla szkoły. W końcowej części winno sprawozdanie zawierać zasadnicze wytyczne planu pracy na rok następny — w oparciu o stan faktyczny szkoły ujęty w sprawozdaniu.

W związku z powyższem znosi się stosowane gdzieniegdzie oddzielne okresowe i roczne sprawozdania szkół ze stanu wychowania fizycznego, opieki lekarskiej i dentystycznej, oświaty pozaszkolnej, dożywiania dzieci, świąt sadzenia drzewek, lasu, dni oszczędności, bibljoteczne i t. p.

Krótkie i rzeczowe wiadomości, dotyczące powyższych spraw, zależnie od potrzeb, winny się znaleźć w sprawozdaniu rocznem.

5) Sprawozdania z przebiegu konferencyj rejonowych (ognisk) należy ograniczyć do zwięzłego i krótkiego przedstawienia wyników, uchwalonych tez i wniosków.

6) Poza podziałem materjału nauczania, umieszczonym w „Dzienniku lekcyjnym“ oraz poza planem wychowawczym, umieszczonym w księdze protokółów Rady Pedagogicznej, nie należy wymagać pisania żadnych innych (np. dziennych, tygodniowych i t. p.) planów wychowawczych i rozkładów materjału nauczania. W związku z tem nie należy żądać przesyłania odpisów podziału materjału nauczania i planu wychowawczego do wiadomości lub zatwierdzenia Inspektoratu Szkolnego — gdy chodzi o szkolnictwo powszechne, a Kuratorjum — gdy chodzi o szkolnictwo średnie. Nie należy również żądać sporządzania zbyt szczegółowych i formalistycznie potraktowanych t. zw. „arkuszy korelacyjnych“, kalendarzy uroczystości szkolnych, terminarzy wycieczek i t. p., ograniczyć je natomiast należy wyłącznie

do niezbędnych i prostych w ujęciu zapisów.

7) Nie należy żądać od nauczycieli stałych lub niestałych pisania konspektów (planów) lekcyj, z wyjątkiem odbywających praktykę przedegzaminową kandydatów na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, oraz — w szkolnictwie powszechnem — z wyjątkiem nauczycieli, mających składać egzamin praktyczny.

W związku z § 10 zarządzenia z 14 grudnia 1928 r. Nr. I-7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929 Nr. 1, poz. 3) nie należy wymagać od nauczycieli szkół powszechnych przy egzaminach praktycznych konspektów wszystkich lekcyj w ciągu całego roku szkolnego. Ilość wymaganych konspektów należy ograniczyć do kilkunastu.

8) Należy ograniczyć ilość, rodzaj i czas trwania wszelkich konferencyj, posiedzeń Rad Pedagogicznych, komisyj, zjazdów inspektorskich, dyrektorskich, nauczycielskich, zespołów nauczycielskich i t. p. przyczem decydować winna ich celowość i skuteczność oraz istotna potrzeba życia szkolnego.

Te same względy winny również rozstrzygać o sporządzaniu i rozmiarach protokółów posiedzeń Rad Pedagogicznych (z istotnemi tylko dla przebiegu obrad momentami), różnych sprawozdań, wykazów i t. p., które należy ograniczyć w rozmiarach i ilości do niezbędnych potrzeb szkolnych.

9) Osobne protokóły komisyj klasowych. przedmiotowych i t. p. — jeżeli prowadzi się je w szkole — winny być podawane jako załączniki do protokółów Rad Pedagogicznych, tak, by te same materjały nie były przedmiotem podwójnych protokółów.

10) Do czasu wprowadzenia nowych blankietów świadectw szkolnych należy wykazywać na nich ilość opuszczonych dni a nie godzin.

11) Nie należy, poza rejestrem i zestawieniami, zawartemi w dzienniku lekcyjnym, żądać prowadzenia dodatkowych wykazów frekwencji i oddzielnego prowadzenia księgi zwolnień i usprawiedliwień uczniów.

12) Znosi się obowiązek przesyłania Inspektorowi Szkolnemu przez kierownika szkoły kopij z księgi sanitarnej szkoły (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1918 Nr. 7, poz. 18).

13) W kronice szkolnej szkół powszechnych należy notować krótko i treściwie tylko najważniejsze wiadomości, dotyczące organizacji i życia szkoły, pomieszczenia i majątku szkolnego oraz wypadki z życia miejscowości, o ile miały poważniejszy wpływ na stosunki szkolne lub szczególne znaczenie dla szkoły.

14) Nie należy zgłaszać do Ubezpieczalni nauczycieli kontraktowych szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej przez Dyrekcję (Kierownictwo) szkoły czyni to bowiem Kuratorjum przy otwarciu uposażenia.

W związku z powyższem proszę Panów Kuratorów o wydanie dalszych zarządzeń zmierzających do ograniczenia czynności biurowo-kancelaryjnych w szkołach. Odnosi się to również do spraw nieobjętych niniejszem zarządzeniem, a wynikających z poleceń Kuratorjum (Inspektoratu Szkolnego) i stosowanych na terenie okręgu szkolnego (obwodu) zbędnych czy skomplikowanych w formie sposobów wykonania (np. nadsyłanie prywatnych adresów nauczycieli do Kuratorjum i Inspektoratu, zgłoszeń do służby w terminie powakacyjnym, sprawozdań z zebrań rodzicielskich, miesięcznych sprawozdań ze stanu frekwencji, sprawozdań z zakończenia roku szkolnego sprawozdań o absolwentach szkół, przygotowywania dla Dozorów Szkolnych szczegółowych planów projektowanych do wynajęcia izb dla potrzeb szkoły i t. p.).

W dążeniu do osiągnięcia najlepszych wyników w pierwszym etapie pracy nad uproszczeniem czynności biurowo-administracyjnych należy poddać to zagadnienie dalszej bacznej obserwacji i odnośne spostrzeżenie oraz wnioski przesyłać do Ministerstwa.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) *W. Jędrzejewicz.*

2

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 97

z dnia 30 listopada 1935 r. (R—8368/35).

w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika Nr. 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R—4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

W zarządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r. Nr. I R—4547/34 wprowadza się z mocą obowiązującą od dnia ogłoszenia następujące zmiany:

Taksę za wydanie dublikatów świadectw, wyszczególnionych w punktach 7 i 10, ustala się na zł. 5.

Taksę za wydanie dublikatów świadectw, wyszczególnionych w punktach 8 i 11, ustala się na zł. 10.

Punkt V otrzymuje brzmienie następujące „Za wydanie dublikatu świadectwa zainteresowani uiszczają prócz taks, wymienionych w puntach 7, 8, 10 i 11, opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcje otrzymane znaczki naklejają na wydanym dublikacie i kasują".

Ustęp pierwszy punktu VII-a otrzymuje brzmienie następujące: „Dochód z taks, wymienionych w punktach 4, 7, 8, 9, 10, 11 i 19, Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych".

Kierownik Ministerstwa:
K. Chyliński.

3

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 99

z dnia 30 listopada 1935 r. (I R-8368/35).

w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika Nr. 97 z dnia 30 czerwca 1934 r. (I R-5130 34) o opłatach za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych.

W zarządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Pulicznego z dnia 30 czerwca 1934 r. Nr. R-5130/34 wprowadza się z mocą obowiązującą od dnia ogłoszenia następujące zmiany:

Taksę za dublikaty świadectw, wydawanych eksternom (pkt. 5) ustala się na zł. 10.

Ustęp piąty (dotyczący sposobu uiszczania taksy za duplikaty świadectw) otrzymuje brzmienie następujące: „Za wydanie duplikatu świadectwa uiszczają eksterni prócz taksy, wymienionej w punkcie 5, opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcje otrzymane znaczki naklejają na wydanym duplikacie i kasują".

Ustęp siódmy (określający przeznaczenie opłat) otrzymuje brzmienie następujące: „Dochod z taks, wymienionych w punktach 1, 2, 3-a, 3-b, 4 i 5 Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych, które winny obejmować wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnej, powołanych z poza grona nauczycielskiego, oraz wydatki kancelaryjne związane z przeprowadzeniem praktycznego egzaminu".

Kierownik Ministerstwa:
(—) *K. Chyliński.*

4

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 102

z dnia 10 grudnia 1935 r. (BP-26582/35)

o legitymacjach urzędowych nowego wzoru dla pracowników państwowych i ich żon.

Uzupełniając okólnik Nr. 26, z dnia 6 marca 1935 r. (BP-3237/35) o legitymacjach urzędowych nowego wzoru dla pracowników państwowych i ich żon, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości i stosowania, co następuje:

1) W wypadku stwierdzenia wadliwego wystawienia legitymacji urzędowej po odciśnięciu suchej pieczęci, należy legitymację taką zniszczyć protokularnie;

2) Przedłużanie ważności legitymacyj dokonywane będzie corocznie w ciągu miesiąca stycznia, wobec czego legitymacje wystawione na określony rok kalendarzowy uznane będą za ważne jeszcze przez miesiąc styczeń roku następnego.

Właściciele nieprolongowanych na dany rok legitymacyj nie mają prawa do korzystania z ulg.

Dyrektor Biura Personalnego:
(—) Jan T. Lipka

5

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 16 grudnia 1935 r. N. O. 42775/35.

Do Kierownictw szkół z białoruskim językiem nauczania w Okręgu

W sprawie kwalifikacji wydawnictw białoruskich.

Podaję do wiadomości, że Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 2 grudnia 1935 r. Nr. II — Pr. 895/33 uznało za dozwolone do użytku w szkołach z białoruskim językiem nauczania następujące wydawnictwa: Taraszkiewicz B. Biełaruskaja Hramatyka dla szkoły. Wydanie 5. Wilno. 1929 podręcznik dla uczniów szkół powszechnych. Astrouski R. Biełaruski prawapis. Pawodle B. Taraszkiewicza i J. Lesika. Wydanie 2. Wilno 1930, podręcznik dla uczniów. Dwarczanin J. Chrestomatyja nowaj biełaruskaj literatury. Wydanie 4. Wilno 1927, podręcznik dla uczniów szkół średnich. Gramyka M. Uwodziny u nawuku ab neorganicznaj przyrodze. Część 2. Mineralogja. Mensk. 1926 książka pomocnicza dla nauczyciela.

Ministerstwo nie zatwierdziło do użytku w szkołach czasopisma p. t.: Rodnaja Mowa. Miesiacznik paświaczony pytanniam biełaruskaje mowy.

Naczelnik Wydziału:
(—) *Dr. S. Wroński.*

6

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 14 grudnia 1935 r. Nr. II-42186/35

do p.p. Kierowników i Nauczycieli publicznych i prywatnych szkół powszechnych w Okręgu

w sprawie opieki szkół średnich nad szkołami powszechnemi.

Nawiązując do instrukcji z dnia 7 października 1935 r. Nr. II-34007/35 (Dz. Urz. K. O. S. Wil. 1935 r. Nr. 11 poz. 80) powiadamiam p.p. Kierowników i Nauczycieli publicznych i prywatnych szkół powszechnych, że szkoły średnie, które podjęły się opieki nad szkołami powszechnemi, proszą, by dziatwa tych szkół pisała do swoich opiekunów więcej o sobie, o warunkach swego życia domowego, o życiu na wsi, o pracy szkolnej i t. d.

Byłoby wskazanem, aby p.p. Nauczyciele w miarę potrzeby dane te uzupełniali, podając charakterystykę środowiska, zaznajamiając ze stanem zamożności wsi, jej kulturalnym poziomem i in.

Z odpowiedzią na listy młodzieży, która podjęła się opieki, zwlekać nie należy, zwłoka bowiem ją zniechęca. Taksamo nie należy zrażać się brakiem rychłej odpowiedzi od opiekunów — może on być spowodowany zaginię-

ciem listu. Jeśli szkoła opiekuńcza przez dłuższy czas nie odpowiada, trzeba wystosować do niej powtórnie list.

Naczelnik Wydziału:

(—) *J Lubojacki.*

7

KONKURS.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego ogłasza niniejszem konkurs na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 2 w Mołodecznie.

O stanowisko to ubiegać się mogą kandydaci, posiadający pełne kwalifikacje zawodowe oraz odpowiadający wymaganiom art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9.XI 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

Podania należycie udokumentowane winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

8

KOMUNIKATY.

Polskie formacje wojskowe.

Państwowy Zakład Emerytalny podaje do wiadomości uczestnikom Zakładu, wypełniającym deklarację zgłoszeniową (druk Nr. 1), jak również tym, którzy już je wypełnili, celem dodatkowego zgłoszenia, że oprócz formacyj wojskowych, podanych na str. 3 tej deklaracji - rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 29 sierpnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68 poz. 428) zostały ponadto uznane za polskie formacje wojskowe:

20) Organizacja Werbunkowo - Agitacyjna od 13 maja 1918 r. do 5 stycznia 1919 r.,

21) Pogotowie Bojowe Polskiej Partji Socjalistycznej od 11 maja 1917 r. do 11 listopada 1918 r.,

22) Organizacje przygotowawcze do Powstania wielkopolskiego:

a) Bataljon Pograniczny Nr. 1 w Szczypiornie, w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

b) Rady Robotników i Żołnierzy, w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

c) Służba Straży i Bezpieczeństwa w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

d) Organizacja Wojskowa Pomorze (Towarzystwo b. żołnierzy), w czasie od 27 grudnia 1918 r. do 10 lutego 1920 r.

23) Oddziały i instytucje wojska wielkopolskiego w czasie od 27 grudnia 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

24) Straż Ludowa i Obrona Krajowa - w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r. (na Pomorzu do 10 lutego 1920 r.,

25) Pułk Strzelców im. Bartosza Głowackiego—w czasie od 1 listopada 1917 r. do 6 kwietnia 1918 r.,

26) Oddział Mikuliniecki—w czasie od 16 października 1918 r. do 2 kwietnia 1919 r.,

27) Oddziały polskie we Włoszech - w czasie od 1 grudnia 1917 r. do 5 listopada 1918 r., poczem armja polska we Francji,

28) Legjon w Finlandji—w czasie od 24 kwietnia 1917 r. do 1 marca 1918 r.

29) Samoobrona Ziemi Grodzieńskiej—w czasie od 12 listopada 1918 r. do 7 marca 1919 r.,

30) Samoobrona Litwy i Białorusi—w czasie od 28 października 1918 r. do stycznia 1919 r.,

31) Partyzancki oddział mjr. Dąbrowskiego— w czasie od 6 stycznia 1919 r. do 9 lutego 1919 r.,

32) Ochotnicza Legja Obywatelska—w czasie od 8 lipca 1920 r. do 20 października 1920 r.,

33) Ochotnicza Legja Kobiet—w czasie od 1 listopada 1918 r. do 1 lutego 1922 r.
Nr. O. 37339/35.

Kursy harcerskie na Buczu w II półroczu 1935/36 r.

W drugiem półroczu b. r, szkolnego odbędą się w harcerskiej szkole instruktorskiej na Buczu następujące kursy i konferencje:

I. *Kursy harcmistrzyń.*

1. Od 27 grudnia do 2 stycznia.

II. *Kursy podharcmistrzyń.*

1. Od 15 do 22 kwietnia.
2. Od 18 do 25 maja.

III. *Kursy metodyczne dla drużynowych.*

1. Od 14 marca do 7 kwietnia—dla drużynowych zuchów.
2. Od 23 kwietnia do 17 maja—dla drużynowych harcerek.
3. Od 28 maja do 21 czerwca—dla drużynowych zuchów.

IV. *Inne kursy.*

1. Od 18 stycznia do 12 marca—kolonja gimnazjalna (dla 20—25 uczenic VI i VII klasy, potrzebujących pobytu w klimacie górskim. Przyjęcia po przedstawieniu świadectwa lekarskego. Pomocy w nauce indywidualnej udzielają kwalifikowane siły nauczycielskie).
2. Od 18 stycznia do 12 marca—kurs dla kierowniczek pracy wiejskiej.
3. Od 2 do 9 marca—kurs instruktorek starszych dziewcząt.
4. Od 20 do 30 stycznia—kurs instruktorek administracji.
5. Od 14 marca do 7 kwietnia—kurs dla instruktorek służby samarytańskiej.

V. *Konferencje.*

1. Od 3 do 8 stycznia—konferencja programowa.
2. Od 31 maja do 1 czerwca—konferencja komendantek obozów starszyzny.

Kursy korespondencyjne i pokaz metodyczny prac rysunkowych.

Kurat. O. S. zwraca uwagę Dyrekcjom szkół na możność korzystania przez ogół nauczycielek szkół przemysłowych żeńskich z kursów korespondencyjnych, prowadzonych przy Państwowej szkole przemysłowej żeńskiej w Warszawie (ul. Górnośląska 31).

Równocześnie podaje się do wiadomości, że w lokalu Państwowej Szkoły Przemysłowej żeńskiej w Warszawie zorganizowany został stały metodyczny pokaz ćwiczeń rysunkowych i plastycznych, prowadzonych w szkołach przemysłowych krawieckich i bieliźniarskich. Pokaz stanowią prace uczenic z poszczególnych szkół i pomoce naukowe.

Celem uprzystępnienia pokazu dla celów dydaktyczno-metodycznych ogółowi nauczycielek rysunków szkół przemysłowych krawiecko-bieliźniarskich i szkół dokształcających zawodowych żeńskich ustalone zostały dnie i godziny otwarcia pokazu t. j. soboty i poniedziałki od godziny 9-ej do 14-ej.
N. O. 41178/35.

Ulgi przejazdowe dla młodzieży szkolnej na P. L. L. „Lot".

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 7.XII 1935 Nr. p. I Praw. 2540/269/35, zawiadomiło na podstawie pisma Zarządu Polskich Linij Lotniczych „Lot" z dnia 22.XI 1935 r. Nr. E. 600/11—26/13, że nowe legitymacje szkolne, ustalone okólnikiem Nr. 77 z dnia 6 września 1935 r. (Dz. Urz. Kur. Okr. Szk. Wileński z dn. 1. X. 35 r. Nr. 8—9—10 poz). 63 uprawniają do ulgowych przejazdów samolotami komunikacyjnemi P. L. L. „Lot".

Na podstawie tych legitymacyj będą udzielane zniżki taryfowe, analogiczne do zniżek przyznanych urzędnikom państwowym R. P. i oficerom W. P.

Nr. O. 41656/35.

Kino objazdowe Legji Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich.

Ministerstwo W. R. i O. P. zezwoliło pismem z dnia 6. XII 1935 N. IV Szt-9082/35 Legji Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich im. Gen. J. Sowińskiego w myśl okólnika Nr.

84 z dnia 30 września 1935 (I Pol-2474/35) (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 10 poz. 182) na wyświetlanie filmów: „Zew Trembity“, „Na Dalekiej Północy“ i „Tajemnice Dziewiczej Puszczy“ we wszystkich szkołach Rzeczypospolitej na przeciąg roku szk. 1935/36 pod warunkiem ścisłego przestrzegania treści wspomnianego okólnika. Ministerstwo jednocześnie zaznaczyło, że zezwolenie to nie może być, zgodnie z punktem 7 tegoż okólnika, uważane za polecenie i w niczem nie ogranicza swobody kierownictw i dyrekcyj szkół w dopuszczaniu wymienionych filmów do wyświetlania w obrębie poszczególnych zakładów naukowych.

Nr. O. 41736/35.

Urząd Celny w Olechnowiczach został zamknięty z dniem 29 listopada 1935 r. Sprawy karno-skarbowe wszczęte na terenie powiatów mołodeckiego i wilejskiego przydzielono do Urzędu Celnego w Wilnie. W związku z tem wszystkie sprawy, pisma i korespondencję dotyczące zamkniętego U. C. w Olechnowiczach należy przesyłać do Urzędu Celnego w Wilnie.

N. O. 40756/35.

9

KOMUNIKATY O WYDAWNICTWACH

E. Romer. **Powszechny atlas geograficzny.** Wyd. II. ze skorowidzem nazw. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa 1934.

Drugie wydanie atlasu Romera zawiera nowość, ułatwiającą korzystanie z jego bogatej treści, mianowicie skorowidz, obejmujący około 15.000 nazw.

Atlas, publikację z ducha i produkcji polską, stojącą na wysokim poziomie naukowym i technicznym, należy zaliczyć do najlepszych tego rodzaju wydawnictw na świecie.

Zespół Rodziców Grupy Zrębu (Warszawa, al. Ujazdowska 20 m. 7) rozpoczął wydawanie miesięcznika, poświęconego zagadnieniom wychowania dziecka w domu, w szkole i w środowisku pod tyt. **Rodzina i dziecko.** Pismo jest pismem rodziców dla rodziców, rozpatruje zagadnienia wychowawcze od strony domu, dąży do uzgodnienia ze szkołą metod wychowawczych, wychodząc z założenia, że dziecka nie mogą działające nań czynniki urabiać na swój, odmienny nieraz sposób. Pożądanem jest poparcie pisma przez szkoły wśród rodziców. Prenumerata roczna (10 zeszytów) 7 zł. 50 gr. Konto czekowe P. K. O. Nr. 14.020 „Rodzina i dziecko” miesięcznik.

Baley Stefan: **Zarys psychologji w związku z rozwojem psychiki dziecka.** Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. 1935. Str. 424. Cena zł. 6.40.

Zarys ten stawia sobie podwójny cel. Podaje on najogólniejsze pojęcia i prawa psychologiczne, wprowadzając w ten sposób czytelnika na teren psychologji ogólnej, równocześnie jednak omawia rozwój psychiki człowieka od niemowlęctwa aż do wieku dojrzałego. Ogólne prawa psychologiczne znajdują w ten sposób odrazu konkretne zastosowanie i bliższe wyjaśnienie. Książka liczy się z potrzebą tych, dla których głównym przedmiotem zainteresowania jest psychika dziecka, a psychologja ogólna jest jedynie wstępem do tej, bardziej szczegółowej dziedziny. Zamiast studjować dwa podręczniki, jeden psychologji ogólnej, a drugi psychologji dziecka, czytelnik znajduje oba te działy psychologji dostosowane do siebie i złączone razem w organiczną całość.

Zarys kładzie nacisk na praktyczną stronę zagadnień psychologicznych. Nie jest on wprawdzie podręcznikiem psychologji pedagogicznej, niemniej jednak uwzględnia w sposób szczegółowy zagadnienia związane z wychowaniem i samokształceniem.

Od „odkryć geograficznych” do „oświecenia”

Ukazał się zeszyt IX zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie” (Książnica-Atlas), który zawiera cały szereg interesujących artykułów ze wszystkich dziedzin nauki i życia Bogato reprezentowana jest w tym numerze przyroda. (Prof. dr. Ludwik Hirszfeld, prof. dr. Jan Dembowski, prof. dr. Jan Sosnowski,

prof. dr. Mieczysław Korczewski, dr. Bogdan Zawadzki. inż. Wanda Skrzywanowa). O „Oszczędności" pisze Tadeusz Sławiński, informując nietylko o sposobach oszczędzania, ale przedewszystkiem o tem, jak doniosłą funkcję społeczno-gospodarczą spełnia oszczędność w życiu narodów, co to jest dobra i rozsądna oszczędność i kiedy oszczędzanie mija się ze swym celem. Dr. inż. Bronisław Biegeleisen w żywy i zajmujący sposób pisze o „organizacji", kreśląc historję organizacji naukowej, jej drogi rozwoju i cele, do których zmierza, nie cofając się zresztą także i przed krytyką pewnych wybujałości tej metody. Dr. Zofja Balsigierowa w krótkim, ale ciekawym artykule przedstawia formy „Opieki społecznej", przeprowadzając subtelną różnicę między istotą filantropji, a opieką społeczną. Ponadto szereg innych interesujących artykułów.

St. Jodłowski: **Zasady interpunkcji.** Książnica-Atlas. Lwów, Warszawa.

Dawał się dotychczas odczuwać brak obszerniejszego i wyczerpującego podręcznika interpunkcji. Wobec braku sprecyzowania szeregu zasad raz po raz nasuwały się piszącym wątpliwości.

Otóż lukę tę wypełnia wyżej wymieniony podręcznik St. Jodłowskiego, zawierający nietylko zasady ogólne i niewątpliwe, lecz przedstawiający w sposób jasny i przystępny całokształt zagadnień, ze szczególnem uwzględnieniem przypadków nastręczających piszącym trudności.

Licząc się z różnym stopniem wyszkolenia czytelników, podaje autor obok zasad ścisłych, szczegółowych — zasady uproszczone.

Ruch oszczędnościowy, obejmujący coraz szersze kręgi naszego społeczeństwa, domaga się odpowiedniej litatury, mogącej ułatwić pracę kierownikom tego ruchu. Oszczędność jest nietylko zabiegiem gospodarczym, ale i konieczną dyscypliną społeczną, do której trzeba od młodości ludzi wzwyczajać stąd też pielęgnowanie jej w szkole. Próbą objaśnienia, co się dzieje w dziedzinie pogłębienia myśli oszczędności i w organizacjach oszczędności służących, jest książka *Tadeusza Uhmy* p. t. **„Dajmy Polsce rodzimy kapitał"** (Ruch oszczędnościowy i jego metody), wydana nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Moniuszki 1a. Książka dokładnie zorjentuje w zagadnieniu, powinna więc znaleźć się w ręku nauczycielstwa. Tytuły poszczególnych rozdziałów wskazują na jej przydatność w pracy szkolnej i pozaszkolnej: 1. Pojęcie oszczędności. 2. Jak oszczędzały narody. 3. Organizacje oszczędnościowe u obcych i u nas. 4. Szkolne kasy oszczędności. 5. Propaganda oszczędności. 6. Jakich motywów używać w propagandzie. 7. Konkursy oszczędności. 8. Oszczędność w tradycji i literaturze. 9. Rozdanie nagród. 10. Opinja mężów stanu. 11. Tematy do zadań szkolnych z matematyki. 12. Bibljografja.

Claparédé — **Jak rozpoznawać uzdolnienia uczniów.** Tomik XVII Bibljoteki Przekładów Dzieł Pedagogicznych. Nakład Książnica-Atlas. Lwów - Warszawa 1934.

Zagadnienie rozpoznawania uzdolnień jest tak dawne, jak sprawa stworzenia racjonalnych środków do wychowywania i nauczania, skierowywania do zawodów i celowego zużytkowania pracy ludzkiej. Niegdyś załatwiano to „na oko", przyczem dużą rolę odgrywało długie doświadczenie i wrodzony talent. Od lat kilkudziesięciu rozpoczęła się praca nad ujęciem zagadnienia w formy naukowe. Praca ta wydała materjał tak obfity, że dla zorjentowania się w nim oraz dla praktycznego zużytkowania potrzebna jest pomoc w postaci umiejętnego wprowadzenia. Wybornie spełnia to zadanie, ukazująca się właśnie w polskim przekładzie książka prof. Claparéde'a, przejrzana i uzupełniona przypiskami przez prof. St. Baleya.

Wspomnienia z wojny polsko-bolszewickiej, zawarte w książce *Mjr. Mieczysława B. Lepeckiego* p. t. **„W blaskach Wojny"** (wydawn. Książnica-Atlas) możnaby śmiało zaopatrzyć subtytułem: Kronika bohaterstwa. W owych czasach, o których pisze, był mjr. Lepecki najpierw podoficerem a potem podporucznikiem. W wielkich wydarzeniach historycznych, które utrwaliły naszą niepodległość, brał udział jako szary żołnierz. Opo-

wiada w swej ks'ążce o sprawach wielkich dni od strony „dołu". Zwycięstwa, sukcesy i klęski widzi oczami człowieka ztłumu żołnierzy, dla których wojna, jak sam pisze, „nie była polem popisów, lub drogą do zaszczytów, lecz twardą, pełną znojów i trudów służbą".

Janusz Meissner i Tadeusz Milewski: **W krainie lęku i pragnienia.** Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. 1935. Str. 158. Zł. 3.20.

Nakładem Książnicy-Atlasu ukazała sią druga część wydanej w roku ubiegłym książki J. Meissnera i T. Milewskiego p. t. „Przez ergi i hammady Sahary". Nosi ona tytuł: „W krainie lęku i pragnienia" i stanowi pośrednio dalszy ciąg opisu podróży autorów wgłąb Sahary, przez Rio del Oro, Hoggar i kopalnie soli w Taudeni, oraz ich powrót z uwzględnieniem mało dotychczas znanych oaz Cuffra, Cyrenaiki i wreszcie — Marokko, gdzie jeszcze kilka lat temu wrzały walki z krajowcami.

W przeciwieństwie do pierwszej części, raczej opisowej, druga składa się głównie z szeregu opowieści, osnutych na tle autentycznych zdarzeń. Opowieści te, barwnie napisane i przykuwające uwagę czytelnika stanowią nadzwyczaj pociągającą i pożyteczną lekturę nietylko dla młodzieży, ale również i dla starszych. Sceny bitew, bohaterska twarda służba w Legji Cudzoziemskiej, romantyczne przygody wodzów targijskich, opowiadania o wyprawach karawan do odległych kopalni soli przeplatają się z barwnemi opisami starożytnych miast, oaz i krajów o ciekawej historji.

W Wilnie wychodzi tygodnik dla dziatwy w wieku szkoły powszecznej p. t. **„Ruń"**. Pismo posiada charakter regjonalny, omawia przedewszystkiem zagadnienia aktualne, pod względem formy i treści dostosowane do możliwości psychicznych i zainteresowań dziatwy, składa się z 8 stron druku, a pojedyńczy numer kosztuje 4 gr.

Z uwagi na wymienione cechy pismo zasługuje na zaznajomienie się z niemi ewentualne wykorzystanie go w bibjotekach i czytelniach szkolnych.

Adres administracji: Wilno, Tatarska 22.

10

SPIS KSIĄŻEK

nabytych przez Centralną Bibljotekę Pedagogiczną przy K. O. S. Wil. w Wilnie w listopadzie 1935 r.

Pedagogika

Czerny Z. O przyszłe liceum ogólno-kształcące. W-wa 1934.
Czubalski F. Zasady wychowania fizycznego i sportu... W-wa 1935.
Dobrowolski A. B. Universitas rediviva-sprawa oświaty. W-wa 1936.
Jasiński J. Gry i ćwiczenia terenowe-dla szkół... Poznań 1935.
Kandora J. Moje wspomnienia ze szkoły pruskiej. Katowice 1935.
Kandora J. Napiętnowania handlu duszami dzieci. Katowice 1935.
Kandora J. Nasza szkoła. Katowice 1935.
Kączkowska J. Kandydaci do szkół zawodowych. W-wa 1935.
Kijas J. Nauczanie języka polskiego w kl. I gimnazjum. Lwów 1935.
Madurowicz L. Pomieszczenie i urządzenie szk. pracowni gospod. W-wa 1935.
Michałowska J. Walka o nowę szkołę—wspomnienia... W-wa 1935.
Mirski J. Rola samowychowania w wychowaniu moralnem: W-wa 1934.
Niedbalski A. Rozważania o szkolnictwie rolniczem. Radom 1933.
Pęczalski M. Wyniki nauczania w 1932–33 r. w I kl. gimn. Grodno 1935.
„Universitas" — wszechnica Instytutu oświaty pracowniczej. W-wa 1935.

Filozofja, psychologja

Höffading H. Filozofja religji. W-wa 1935.
Kryński M. Karta indywidualna-obserwacje wychowawców. W-wa 1934.
Macewicz P. O badaniu pamięci. W-wa 1935.
Studencki S. Psychologja porównawcza narodów W-wa. 1935.

Przyroda

De Broglie L. Zjawiska przyrodnicze... Poznań 1935.
Hawks E. Dziwy powietrza i wody. W-wa 1935.
Przyremblanka S. Kwiaty na codzień-hodowla... Poznań 1935.
Wiadomości o żelazie, miedzi, cynku, cynie i ołowiu. Kraków, 1935.

Sporty i sztuki piękne

Hławiczka K. Wielkopolska-pieśń na 1, 2, 3 głosy. Katowice 1935.
Hulewicz W. Teatr wyobraźni o słuchowisku radjowym. W-wa 1935.

Machniewicz S. Estetyka życia codziennego. I Sztuka... Lwów 1934

Pietkiewicz K. Nauka jazdy na nartach. W-wa.

Straus E. Budowa placów sportowych. Poznań 1934.

Stypianka I. Bawmy się w domu – przepisy gier. Poznań.

Turzański K. Teatr amatorski w mieście i na wsi.

Literatura piękna

Chrząstowski Z. Legenda murmańska—wspomnienia. W-wa 1935.

Kobylińska E. Opowieści świerkowe. Wilno 1936.

Leszczyńska-Mittelstaedt M. Frateco-powieść T. I—II. Warszawa 1935.

Rychliński I. B. Przygody Krzystofa Arciszewskiego. Lwów 1935.

Wiktor J. Orka na ugorze—powieść. Lwów 1935.

Zegadłowicz E. Z pod młyńskich kamieni. Poznań 1935.

Podróże

Meissner J. i Milewski T. W krainie lęku i pragnienia. Lwów 1935.

Otmar-Berson J. Minus Moskwa (Wołga-Kaukaz-Krym). W-wa 1935.

Tellowes P. F. M. i i. Samolotami nad Ewerestem. 1933. Warszawa 1935.

Thomas L. Indje—kraj Czarnej Pagody. W-wa 1935.

Tschiffely A. F: Od Krzyża Południa do gwiazdy Polarnej. W-wa 1935.

Historja

Bujnicki T. Pamiątki historji Wileńszczyzny i Nowogródczyzny. Wilno 1935.

Fombona T. Zdobywcy Nowego Świata W-wa 1935.

Lepecki M. B. W blaskach wojny. W-wa 1935.

Lepecki M. B. Czermański Z. Józef Piłsudski na Syberji. W-wa 1936.

Lipiński W. Szlakiem 1 Brygady—dziennik żołnierski.

Lipiński W. Wielki Marszałek 1867—1935.

Od Redakcji.

Podaje się do wiadomości Nauczycielstwa, że Poradnia Dydaktyczno-Wychowawcza w bież. roku szkolnym nie będzie czynna przy Kuratorjum. W związku z tem nie należy nadsyłać przedpłaty na prenumeratę wydawnictw Poradni na rok bieżący.

Ilu członków pozyskałeś dla Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych?

11

Część nieurzędowa.

Konferencja Inspektorów Szkolnych z Okręgu.

W dniu 5 października 1935 r. odbyła się w gmachu Kuratorjum O. S. Wil. konferencja Inspektorów Szkolnych, na której omówiono szereg zagadnień, wypływających z tegorocznego planu pracy Kuratorjum.

Na konferencji omawiano następujące zagadnienia:

1) Sprawa frekwencji w szkołach.

Podczas wizytacji stwierdzono, że kierownicy szkół niezawsze zdają sobie sprawę z przyczyn, wpływających na frekwencję uczniów w szkole i ze środków, któremi mogą dysponować, przyczem niezawsze właściwie rozumieją na czem polega dobra i zła frekwencja.

Najczęściej przywiązują wagę tylko do utrzymania w szkole pewnej liczby uczniów do zapełnienia miejsc w ławkach, a nie zwracają uwagi na to, czy skład uczniów w ciągu roku szkoln. jest więcej lub mniej stały, czy też z dnia na dzień się zmienia. Zmienność tego składu mocno dezorganizuje pracę nauczyciela i wpływa na obniżenie poziomu klasy, powiększa drugoroczność. Niedostrzeganie tego przez kierowników i nauczycieli powoduje często niemożność znalezienia właściwych środków do zapewnienia szkole frekwencji, lub co gorsza, stosowanie błędnych zabiegów.

Zestawienie procentowe frekwencji nie dają jasnego obrazu frekwencji, a zniekształcają go, gdy są stosowane różne sztuczki w obliczeniach. Z wielu przyczyn złej frekwencji, jak: ustosunkowanie się rodziców do szkoły dobrej i złej, stopień uświadomienia, tradycja, warunki komunikacyjne i materjalne dadzą się złagodzić, a nawet usunąć, jeżeli kierownik nie zaniedba tej sprawy i nie zepchnie na nauczyciela. Niezrozumiałą jest jednak rzeczą, że w rejonie szkolnym, gdzie jest tak dużo dzieci, że niema dla nich miejsca w szkole, jest zła frekwencja, a takie rejony spotykamy.

Najbardziej jednak rażące jest to, że w szeregu szkół w ciągu całego września zbiera się dzieci do szkoły i przy końcu

września kierownik nie umie określić, jaki będzie miał ostatecznie skład uczniów i które dzieci będą chodziły. Zapisuje nieraz 70—80 dzieci w przekonaniu, że z liczby tej zawsze jakoś 40 — 50 uczniów ostatecznie skompletuje. Przyczyną tego jest nieznajomość rejonu, punktów zamieszkania dzieci i warunków ich bytu, co powoduje nierealne projektowanie organizacji szkoły, a później niemożność zrealizowania projektu i znaczne odchylenia w realizacji. Wywołuje to zamieszanie i niemożność należytego zorganizowania pracy przez cały szereg pierwszych tygodni nauki.

Niedopuszczalną jest rzeczą, aby dzieci zapisane nie uczęszczały do szkoły. W dzisiejszych czasach, kiedy szkoły nie obejmują wszystkich dzieci, zjawisko takie byłoby zgoła nienormalne. W tych wypadkach raczej nie należy stosować zapisów z urzędu. Frekwencja zależy w dużym stopniu od wartości szkoły: jeśli szkoła należycie spełnia swe zadania we wszystkich kierunkach, to niewątpliwie i frekwencja będzie dobra. Warunki gospodarcze niezawsze bywają przyczyną złej frekwencji, świadczy o tem różna frekwencja w szkołach o jednakowo trudnych warunkach gospodarczych. Środkiem do pociągania do obowiązku szkolnego zasadniczo nie powinien być przymus, lecz odpowiednie uświadomienie i oddziaływanie na środowisko.

Nie można zaniedbać roli wychowawczej, jaką ma do spełnienia szkoła i nauczyciel.

Zastosowanie art. 41 i 42 dekretu o obowiązku szkolnym powinno być ostatnim środkiem, stosowanym po wyczerpaniu wszystkich innych. Środki karne winny być stosowane jako środki wychowawcze, a nie jedynie represyjne. Mechaniczne i masowe ich stosowanie jest szkodliwe i co więcej, skuteczne tylko pozornie na krótką metę.

Do podniesienia frekwencji szkoła winna zdążać przedewszystkiem poprzez podnoszenie poziomu kulturalno-oświatowego środowiska, poprzez podniesienie świadomości wartości szkoły wśród otoczenia. Wizytacje szkół wykazują, że w szkołach dobrze urządzonych i postawionych frekwencja jest dobra.

2. Izby szkolne, ich zaopatrzenie i plan zagospodarowania szkoły.

Akcja zamiany małych i nieodpowiednich izb szkolnych dała w roku ubieg. dość znaczne rezultaty. Załączone zestawienie cyfrowe stanu posiadania izb szkolnych w Okręgu w roku szkolnym 1933/34 i 1934/35 wykazuje zwiększenie się izb małych. (Patrz zestaw. str. 13).

Stosowane dotychczas w omawianej akcji środki, jak rozbudowa izb przez usuwanie ścian wewnętrznych i tworzenie z dwóch małych, jednej dużej izby, przesuwanie w budynkach ścian zewnętrznych, powiększanie okien, czasem w wyjątkowych wypadkach i zawieszanie zajęć w szkole okazały się skutecznemi i powinny być nadal stosowane.

Dużą pomoc w walce o odpowiednie izby szkolnej oddały specjalnie powołane Komisje, które zbadały wszystkie lokale szkolne i przeprowadziły ich kwalifikację co do dalszego użytku na cele szkolne. Stosunkowo małe rezultaty uzyskano w zabiegach o szatnie i ustępy.

Wytyczne prac w tej dziedzinie na bieżący rok szkolny dadzą się streścić w następujących punktach:

a) Całkowita likwidacja izb o powierzchni podłogi poniżej 24 m^2. Należy dość wcześnie zawiadomić gminy, że izby takie w roku przyszłym absolutnie nie będą tolerowane. Jeśli chodzi o lokale wynajęte, należy już w ciągu obecnego roku szkolnego zbadać wszelkie możliwości zamiany tych izb na lepsze, jeśli zaś chodzi o budynki własne, należy uprzedzić zainteresowane gminy, że izby takie muszą być przeznaczone na inne cele, lub, jeśli to okaże się możliwe, powiększone, ewentualnie złączone z inną izbą szkolną.

b) Dopilnowanie, by każda nowo - wynajęta izba była badana komisyjnie, w każdym razie kwalifikowana przez Inspektora Szkolnego na podstawie osobistych oględzin.

c) Szatnię należy uznać za składową część lokalu szkolnego, a brak jej winien decydować o niezakwalifikowaniu lokalu na szkołę. Przemawiają za tem względy praktyczne i higjeniczne (higjena izb, przyzwyczajenie dzieci do porządku przy wieszaniu ubrań, poczekalnia dla dzieci drugiej zmiany).

d) Jak winny wyglądać ustępy szkolne pod względem ich rozmiarów, ilości oczek, umieszczenia, urządzeń zewnętrznych i wewnętrznych, podaje instrukcja sanitarna, wydana przez Kuratorjum w ub. roku szkolnym (Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr. 12, poz. 116 z r. 1934). Sprawą tą winni się zainteresować przedewszystkiem kierownicy szkół, którzy

R o k 1933/34.

(Stan z dnia 15 września 1933 r.).

Liczba izb lekcyjnych (według sprawozdań z organizacji szkół).

L. p.	Obwód szkolny	% izb własnych	W budynkach			O powierzchni podł. w metr. kwadrat.				
			własn.	wynaj.	Ogółem	do 24	do 30	do 40	do 50	pon. 50
1	Brasław	31	86	197	283	—	34	141	71	37
2	Głębokie	36	117	205	322	—	47	157	89	29
3	Oszmiana	27	56	151	207	—	21	136	25	25
4	Postawy	27	58	158	216	—	24	118	48	26
5	Święciany	31	84	188	272	6	35	105	80	46
6	Wilejka	36	157	282	439	5	68	188	99	79
7	Wilno pow.	24	91	288	379	17	75	191	57	39
8	Wilno miasto	40	111	183	294	1	19	121	82	71
9	Baranowicze	30	86	200	286	2	31	159	64	30
10	Lida	28	99	255	354	3	45	171	97	38
11	Nieśwież	36	171	298	469	28	139	173	83	46
12	Nowogródek	25	69	210	279	5	49	124	66	35
13	Słonim	40	76	120	196	5	29	93	36	33
14	Szczuczyn	30	59	138	197	1	38	95	48	15
15	Wołożyn	23	48	159	207	—	23	107	47	30
16	Grodno	43	150	198	348	—	80	115	98	55
17	Suwałki	21	89	336	425	11	118	149	95	52
18	Wołkowysk	41	128	181	309	13	93	102	53	48
	Razem .	30,2	1735	3747	5482	97	968	2445	1238	734

R o k 1934/35.

(Stan z dnia 15 września 1934 r.).

Liczba izb lekcyjnych (według sprawozdań z organizacji szkół).

L. p.	Obwód szkolny	% izb własnych	W budynkach			O powierzchni podł. w metr. kwadrat.				
			własn.	wynaj.	Ogółem	do 24	do 30	do 40	do 50	pon. 50
1	Brasław	36	108	189	297	2	11	147	87	50
2	Głębokie	39	129	202	331	—	42	161	88	40
3	Oszmiana	31	68	149	217	—	20	125	38	34
4	Postawy	28	61	159	220	—	19	123	55	23
5	Święciany	31	87	193	280	7	33	117	78	45
6	Wilejka	37	168	289	457	5	71	204	98	79
7	Wilno pow.	28	106	274	380	5	59	191	86	39
8	Wilno miasto	36	112	195	307	—	15	98	82	112
9	Baranowicze	34	97	189	286	1	28	143	60	54
10	Lida	28	101	260	361	6	57	159	100	39
11	Nieśwież	40	184	279	463	19	118	180	87	59
12	Nowogródek	25	72	213	285	3	35	126	86	35
13	Słonim	40	85	126	211	5	31	96	45	34
14	Szczuczyn	34	68	132	200	2	15	104	63	16
15	Wołożyn	26	56	155	211	—	12	112	60	27
16	Grodno	47	166	185	351	—	32	139	104	76
17	Suwałki	28	123	309	432	7	85	153	107	80
18	Wołkowysk	45	141	174	315	12	74	113	64	52
	Razem .	34,5	1932	3672	5604	74	757	2491	1388	894

powinni dołożyć wszelkich starań o uzyskanie dla szkoły odpowiednie ustępów. Budowa odpowiednich ustępów przy szkołach, mieszczących się w budynkach wynajętych winna być zastrzeżoną w umowach najmu.

Zabezpieczenie szkolne niezbędnych warunków materjalnych jest zasadniczym warunkiem powodzenia w pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Jest to sprawa, której wagę doceniano od początku istnienia naszego szkolnictwa, stała się ona jednak szczególnie żywą i niepokojącą w ostatnich latach, kiedy rozrost szkolnictwa i nadmiar dzieci w szkołach przy równoczesnem kurczeniu się możliwości gmin w zaspakajaniu potrzeb spowodował dotkliwe braki w zaopatrzeniu szkół.

Stan ten wymagał w roku ub. zbudowania 3-letniego planu zagospodarowania szkół, 3-letniego nie w tym sensie, aby pracę całkowicie w tym czasie zakończyć, ale w tem rozumieniu, że wszystkich potrzeb odrazu zaspokoić nie będzie można, a zatem trzeba ułożyć pewną hierarchję potrzeb, rozłożyć ich zaspokojenie w czasie i do realizacji przystąpić planowo. Plany te w roku ubiegłym prawie wszystkie szkoły ułożyły, nie jest jednak wiadomo, w jakim stopniu te plany zostały wykonane.

Plan zagospodarowania na dłuższą obliczony metę jest pożyteczny, zmusza bowiem kierownika do zbadania stanu faktycznego w chwili obecnej, ustalenia braków, rozejrzenia się za środkami, wreszcie po zbadaniu wszelkich możliwości do ustalenia kolejności usuwania tych braków.

Realizacja nowego programu w zakresie wszystkich przedmiotów, tak silnie przesuwająca punkt ciężkości na samodzielną, produktywną pracę dzieci, wymaga odpowiednich warunków, urządzeń, środków pomocniczych, o które przecież trzeba się postarać, jeśli wykonywanie programu nie ma być tylko połowiczne. Oczywiście nie chodzi tu o specjalne pracownie, luksusowo urządzone sale gimnastyczne, ale o te niezbędne środki, bez których mowy być nie może o prawidłowem wykonywaniu programu.

Przygotowanie dobrego planu zagospodarowania szkoły zmusza kierownika do gruntownego zaznajomienia się z potrzebami jego szkoły, z programami wszystkich przedmiotów, zmusza go do ustalenia z gronem nauczycielskiem kolejności potrzeb, do oglądnięcia się za środkami, czyli przygotowuje go na tym odcinku praktycznie do spełniania jego zadań, przewidzianych statutem znacznie lepiej, aniżeli z natury rzeczy teoretyczne kursy i przeszkolenia.

W realizacji planu gospodarczego uczestniczyć winny: gmina, Skarb Państwa, nauczyciel i dzieci, oraz miejscowe społeczeństwo, lub komitety rodzicielskie. Ustalenie tych czynników jest rzeczą ważną, chodzi bowiem o to, by kierownicy nie uważali gminy za czynnik jedynie i wyłącznie odpowiedzialny za stan gospodarczy szkoły, a wszelkie, nawet drobne braki w tym stanie nie tłumaczyli złą wolą, czy też złym stanem materjalnym gminy. Mówiąc o nauczycielu i dzieciach, jako czynnikach, biorących udział w zagospodarowaniu szkoły, nie należy rozumieć żadnych składek pieniężnych, ale pracę, która może i powinna być braną w rachubę. Najpoważniejszą naturalnie rolę, jeśli chodzi o dostarczenie szkole budynku boiska, ogródka, inwentarza, opału a częściowo i środków naukowych odgrywać będzie gmina.

W oparciu o rozporządzenie Ministra W. R. i O. P., Skarbu i Spr. Wewn. z maja 1923 r. winni kierownicy szkół do dnia 15 września przesłać Inspektorowi Szkolnemu wykaz niezbędnych potrzeb i projekt ich zaspokojenia. Na podstawie zebranych wykazów inspektor szkolny robi zestawienie potrzeb dla poszczególnych szkół w-g gmin i przesyłając je właściwym gminom do dnia 1.XI, żąda umieszczenia niezbędnych wydatków na szkoły w budżetach gminnych z uwzględnieniem koniecznych na dany rok budżetowy pozycyj i obecnych mozliwości finansowych gmin.

W dążeniu do poprawy stanu lokalowego szkół Kuratorjum przy podnoszeniu stopni organizacyjnych nie zgodzi się nadal na izby o powierzchni podłogi mniejszej niż 40 m², poczynając od szkół 3-kl. wzwyż oraz na izby rozrzucone, uniemożliwiające zorganizowanie pracy grona nauczycielskiego. Sale szkolne muszą być skoncentrowane w jednym punkcie, najlepiej w jednym budynku. Jeśliby to było niemożliwe, to należy uważać za niezbędną sprawę budowy szkoły.

Utarty od szeregu lat u nas zwyczaj sporządzania przez gminy preliminarzy budże-

tów szkolnych na podstawie wniosków i opinji Gminnych Komisji Oświatowych odbija się często ujemnie na szkołach najniżej zorganizowanych. W pewnych wypadkach jednak pomoc wspomnianych komisyj przy sporządzaniu preliminarzy należy uznać za celową.

3. Planowanie i realizacja rocznych planów dydaktyczno-wychowawczych.

Aby kierownik, czy kierujący nauczyciel mógł wogóle przystąpić do planu pracy na dany rok szkolny, musi znać dokładnie program szkoły i *cele*, jakie szkoła w swej pracy ma osiągnąć zarówno w dziedzinie nauczania jak i wychowania.

Skoro zna cele, musi poznać lub zdać sobie dokładnie sprawę z tego, co szkoła w różnych działach w dotychczasowej pracy osiągnęła i co stoi przed nią do osiągnięcia, musi obmyśleć, co, jakiemi środkami i w jakiem tempie będzie realizował w danem środowisku—musi więc znać dokładnie *środowisko*, jego topografję, zaludnienie, stosunki narodowościowe i wyznaniowe, stosunki gospodarcze potrzeby kulturalne i poziom ich zaspokojenia, przejawy życia społecznego i jego poziom, zwyczaje, obyczaje, moralność.

Znajomość środowiska jest punktem wyjścia dla uświadomienia sobie, które cechy środowiska sprzyjają, a które przeciwstawiają się celom, do których dąży szkoła. Określenie hierarchji wagi poszczególnych cech środowiska już wysunie kierownikowi (nauczycielowi) kolejność konkretnych zadań, które sobie w danym czasie postawi, i uchroni go od abstrakcyjności.

Takie podejście wymaga bezwarunkowo ścisłego związania planu wychowawczego z planem nauczania.

Cechy takie, jak poczucie i zamiłowanie ładu, porządku, karność, aktywność, samodzielność, odpowiedzialność, wrażliwość etyczna i estetyczna, zdolność do czynnego konstruktywnego udziału w życiu zbiorowem, pracowitość, wytrwałość i t. p., które w dzieciach wyrabia się na każdym kroku, nieustannie, w ciągu 7-letniego pobytu dziecka w szkole—nie mogą być przedmiotem odrębnego planu wychowawczego, Wiążą się one jak najściślej z pracą dydaktyczną szkoły. Wysuwa się tu na pierwszy plan wartość samego nauczyciela, który działa własnym żywym przykładem.

Kierownik musi sobie zdać sprawę w jakim stopniu na poszczególnych poziomach (rocznikach) w danem środowisku cele szkoły są osiągalne, a zależnie od tego obmyśleć sposoby działania i zabiegi, które należy na poszczególnych poziomach stosować. Nie może tu być żadnego szablonu; cechy indywidualne klas i cechy indywidualne nauczycieli muszą decydować o wysunięciu tych czy innych zadań na czoło w danym okresie czasu i o doborze sposobów działania.

Warunkiem powodzenia jest trafność w doborze środków, dostosowanych do wieku i cech środowiskowych dzieci, a przedewszystkiem *ciągłość* pracy. Nieprzestrzeganie tej zasady, brak związku tego, co już jest, z tem, co projektuje się, częste zmiany nauczycieli, częste zmiany przydziału pracy, nie liczące się z nastawieniem dzieci, ich upodobaniem, sympatjami i zamiłowaniem oraz cechami indywidualnemi nauczycieli, częste rozpoczynanie na nowo, od początku, powoduje zawsze zaburzenia w pracy i życiu szkoły, marnuje sporo wysiłków i osiągnięć.

Przy takiem postawieniu sprawy wyszczególnienie cech, które szkoła ma w dzieciach rozwijać, wysunięcie haseł na poszczególne miesiące, czy poszczególnym klasom, pod któremi mają pracować w danym okresie czasu—nie jest planem. Z życia i pracy szkoły oraz jej roli nazewnątrz wynikają *konkretne zadania* w stosunku do klasy, szkoły, czy środowiska, podejmowane przez klasy, organizacje uczniowskie, czy też całą szkołę, (np. dekoracja klasy, mieszkania, obejścia, opieka nad zwierzętami, pomoc kolegom słabszym, choinka szkolna, organizacja uroczystości państwowej, zakończenie roku szkolnego i t. p.). Zadanie te, wynikające z aktualnych przejawów życia i pracy szkoły i środowiska znajdą wyraz *w wyodrębnionym planie wychowawczym*, który szkoła będzie realizowała w określonym z góry czasie.

Tak samo nie jest jeszcze planem rozkład materjału naukowego, choćby zrobiony był dosyć szczegółowo. Ważniejszą rzeczą staje się dobór materjału, a najważniejszy—sposób jego opracowania, organizacja pracy w klasie na lekcjach w szkole podczas pobytu dzieci, organizacja życia szkolnego oraz atmosfera,

jaką nauczyciel w klasie, a grono w szkole wytworzyć zdoła.

Z pracy dydaktycznej szkoły wynikają też konkretne zadania czy to dla poszczególnych klas lub ich części, czy też dla całej szkoły, które grono zarówno w dziedzinie zagadnień ogólnych, jak i w zakresie poszczególnych przedmiotów nauki podjąć musi (np. poprawa języka uczniów, wyrównanie poziomu, technika zadawania prac domowych i ich kontroli, zabiegi w celu poprawienia ortografji i t. p). Zadania te, wypływające z aktualnych potrzeb czy niedomagań szkoły, zarówno w stosunku do uczniów, jak i nauczycieli, znajdą wyraz *w wyodrębnionym planie dydaktycznym*, który również szkoła będzie realizowała w określonym zgóry czasie.

Sprawy te nie mogą być regulowane żadnemi zarządzeniami, żadnemi okólnikami. Muszą być indywidualną pracą każdego kierownika i nauczyciela wypływającą ze świadomości zadań i znajomości środków, a plan sformułowany co do zakresu tych prac w danym roku i w danej klasie w ścisłym związku z całością zadań szkoły na przestrzeni jej pracy siedmioletniej. Musi tu być utrzymana zupełna swoboda sformułowania planu, a na czoło wysunięta jego celowość, realność i skuteczność w realizowaniu. Nie o piękne wypracowania piśmienne nauczycielstwa chodzi. Strzec się należy blagi. Chodzi o wyniki.

Opracowanie planu dydaktyczno-wychowawczego dla danej szkoły musi być oparte na potrzebach tej szkoły i jej środowiska. Dlatego zespołowe opracowanie planu dla wszystkich szkół w gminie, względnie w rejonie konferencyjnym i stosowanie go przez wszystkich nauczycieli, jako prowadzące do pewnego szablonu nie jest celowe i winno być zaniechane.

4, Poznawanie środowiska i wykorzystanie znajomości środowiska w pracy szkolnej.

Z słusznej zasady, że znajomość środowiska, w którem szkoła istnieje, jest niezbędnym warunkiem właściwego realizowania obecnych programów przez nauczyciela, oraz środkiem, umożliwiającym mu spełnienie wielu zadań, przewidzianych statutem, zrodziła się w Okręgu myśl sporządzenia przez kierowników szkół pisemnego ujęcia wszelkich, według pewnego porządku ujętych, wiadomości o środowisku. Praktyka zeszłoroczna wskazuje, że ilość włożonej przez nauczycielstwo pracy w t. zw. charakterystyki rejonów szkolnych nie pozostaje w odpowiednim stosunku do korzyści, jakich po tych charakterystykach spodziewano się. Głównym błędem było to, że opracowanie charakterystyk zrozumiano naogół jako cel sam w sobie, a nie jako środek pomocniczy do pracy szkolnej i pozaszkolnej. Sam układ większości charakterystyk zdradza, że pisano je nie pod kątem wyzyskania zawartych w nich wiadomości w nauczaniu, lecz raczej jako więcej lub mniej wyczerpujący opis rejonu.

W bieżącym roku szkolnym nie należy żądać od nauczycieli pisemnego opracowywania, względnie uzupełnienia wspomnianych charakterystyk, pożądane natomiast jest, by nauczyciel w dalszym ciągu przez czynne ustosunkowanie się do wszelkich zjawisk swego środowiska poznawał je i na znajomości środowiska opierał swoje poczynanie dydaktyczne i wychowawcze.

Zbieranie pisemnych notatek w zakresie wiedzy o środowisku należy zostawić swobodnemu uznaniu nauczyciela, natomiast dążyć należy do tego, by zebrane w roku ubiegłym materjały spożytkowane w wykonaniu programu poszczególnych przedmiotów w/g ogólnych wskazówek zawartych w Instrukcji wydanej przez Kuratorjum w tej sprawie.

Należy podkreślić z całym naciskiem, że nie charakterystyka, sporządzona na pismie, ale istotna znajomość i ciągłe poznawanie bieżącego życia środowiska może oddać nauczycielowi usługi w jego pracy szkolnej, dlatego posługiwanie się opisem rejonu przez nauczyciela, który go nie sporządzał, nie jest celowem, a może być nawet szkodliwem. Istniejąca w szkole charakterystyka rejonu może być dla nowego nauczyciela tylko punktem wyjścia i ogólnem wprowadzeniem w środowisko. Wiedzy natomiast i poglądu na wartości, kryjące się w środowisku winien się dopracowywać nauczyciel bezpośrednim, osobistym kontaktem z otoczeniem.

5. Sprawy sieci szkolnej.

Powszechnie znaną jest rzeczą, że jednym z podstawowych czynników realizacji powszechności nauczania i dobrej frekwencji

jest prawidłowo zbudowana sieć szkolna. Cechami takiej sieci jest jak najmniejsza ilość osiedli pozostawiona poza rejonami szkolnemi, oraz taką budowa każdego rejonu, by punkt szkolny posiadał położenie centralne, a droga dziecka do szkoły, możliwa do przebycia w każdej porze roku, nie przekraczała 3 km.

Zbudowana przed szeregiem lat sieć szkolna w Okręgu, mimo corocznych poprawek posiada jeszcze sporo usterek. Różne przyczyny, głównie postępująca akcja scalania gruntów oraz brak odpowiednich w punktach centralnych niektórych planów szkolnych izb powodują pewną stale się utrzymującą płynność punktów szkoln., ten stan będzie trwał jeszcze czas jakiś, chodzi o to, by odbywające się zmiany w położeniu i rozmieszczeniu osiedli znajdowały właśnie wyraz w korekcie sieci szkolnej.

Rzut oka na mapę sieci szkolnej w niektórych obwodach wskazuje, że b. często szkoły są położone absolutnie za blisko siebie, odległość ta w niektórych wypadkach nie przekracza 3 a nawet 2 km. Powodem tego najczęściej bywają przeszkody naturalne, rzeczki, albo bagna nadrzeczne rzek, czasami ambicje dwóch sąsiadujących wiosek. Z wypadkami tego rodzaju należy rozpocząć walkę i przystąpić do ich likwidacji. Często wybudowanie stałego mostka na rzeczce, rzucenie kładki przez bagno może pozwolić na racjonalniejszą budowę rejonu szkolnego, zaoszczędzić etat, lub stworzyć szkołę wyższego stopnia organizacyjnego. Przy korekcie sieci szkolnej zaleconą jest jednak daleko idąca ostrożność i dokładna znajomość warunków i stosunków miejscowych.

Poza normalnemi, co roku powtarzającemi się pracami w zakresie sieci szkolnej, zamierzone jest w roku bieżącym wykonanie następujących prac: 1) opracowanie ponownie i poprawienie znajdujących się w Inspektoratach map sieci szkolnej, 2) przeprowadzenie prac przygotowawczych do sieci szkół II i III stopnia oraz przygotowanie się do organizacji szkół, które obecnie są szkołami wyżej zorganizowanemi, i w znacznej ilości zbierają młodzież ze szkół I stopnia, 3) uporządkowanie ewidencji miejscowości nie należących do żadnego rejonu szkolnego. Będzie to praca rejestracyjna i organizacyjna. Na podstawie wykazu miejscowości w obwodzie, dołączonego do spisu ludności, oraz mapy sieci szkolnej, należy ustalić miejscowości i osiedla znajdujące się poza granicami rejonów szkolnych, następnie miejscowości te poprzydzielać do najbliżej, względnie najwięcej dostępnej szkoły, której kierownik obowiązany będzie prowadzić oddzielną metrykę szkolną dla tych miejscowości. Praca organizacyjna będzie polegała na analizie tych wycinków między granicami rejonów szkolnych i zbadaniu możliwości utworzenia z tych miejscowości nowych rejonów publicznych szkół powszechnych, ewentualnie na zaprojektowaniu innego rozwiązania sprawy objęcia obowiązkiem szkolnym dziatwy w tych miejscowościach.

W roku bież. zaznaczyło się dość silnie zjawisko znacznie silniejszego przechodzenia dzieci ze szkół I stopnia do szkół stopni wyższych, aniżeli to się odbywało w ostatnich dwóch latach. Przyczyna tego zjawiska wpływa częściowo z realizacji ustawy ustrojowej, w większej zdaje się jednak mierze z uświadomienia ludności o praktycznej wartości ukończenia szkoły III stopnia. Ze zjawiskiem tem należy poważnie się liczyć i w organizacji szkół II i III stopnia, będących już dziś szkołami zbiorczemi, przewidzieć możliwości przyjęcia zgłaszającej się do wyższych oddziałów dziatwy.

W roku bieżącym należy zbadać ile dzieci, do jakich oddziałów i z jakich szkół niższego stopnia przeszło do danej szkoły stopnia wyższego, ilu takich dzieci z braku miejsc, ewentualnie niezłożenia egzaminu nie przyjęto. Na podstawie zebranych materjałów należy ustalić, które szkoły i w jakim stopniu zbierają dziatwę z okolic do starszych oddziałów. Dane te okażą się b. pożytecznemi przy opracowaniu projektów organizacji na rok przyszły, pozwolą bowiem przewidzieć zwiększenie potrzeb etatowych i godzinowych, ewentualnie zatrzymać pewne rezerwy na użytek tych szkół.

Przed końcem roku szkolnego, ściślej przed sporządzeniem projektów organizacji szkół, kierownicy wszystkich szkół niżej zorganizowanych winni zebrać wiadomości od rodziców, czy zamierzają przenieść dzieci do szkoły wyżej zorganizowanej i do której wiadomości te winny być przesłane bezpośrednio odpowiednim kierownikom szkoły wyżej zorganizowanych.

Przyjęcie dziecka do publicznej szkoły powszechnej, innej, aniżeli ta do której dziecko ze względu na zamieszkanie rodziców lub opiekuna należy, może być dokonane jedynie po porozumieniu się kierowników obydwu, szkół.

6. Konferencje rejonowe.

W zakresie pracy samokształceniowej nauczycielstwa wysunięto następujące tezy: 1) Dalsze kształcenie nauczycielstwa jest obowiązkiem ustawowym wynikającym z postanowień § 24 Statutu, 1) Stanowisko inspektora szkolnego wobec zagadnienia pracy samokształceniowej nauczycielstwa nia może być obojętne, ale też nie może on krępować inicjatywy i własnych planów nauczycielstwa.

Władze szkolne będą się starały o stworzenie warunków i odpowiedniej atmosfery dla pracy samokształceniowej, oraz będą poddawały myśli co do organizacji i wybór tematów pracy.

Najczęściej spotykane w zakresie omawianego zagadnienia wady na terenie Okręgu są następujące:

a) propagowanie zasady, że konferencje rejonowe winny się odbywać każdorazowo w innej szkole danego rejonu, co pociąga za sobą w praktyce rozmaite trudności, konferencje, odbywane w ciasnych, nieodpowiednich izbach, utrudniają pracę uczestnikom, szkoły takie nie mogą przygotować konferencji w takim stopniu, jak szkoły znajdujące się w normalnych warunkach, nadto podróż do szkół zbyt odległych zwiększa wydatki pewnej części uczestników konferencji,

b) odbywanie konferencji w święta w tych wypadkach, gdy liczba konferencyj w ciągu roku szkolnego jest wyższą, aniżeli 5. Niedziele i święta winny być pozostawione jako dni wolne od wszelkich prac do wyłącznej dyspozycji nauczycielstwa,

c) organizowanie konferencji 2-dniowych. Konferencje tego typu są uciążliwe dla nauczycielstwa ze względu na konieczność noclegu, ewentualnie dwukrotnego przyjazdu na konferencję, unieruchamiają szkołę na 2 dni zrzędu, nadto ilość konferencyj w takich wypadkach spada do dwóch rocznie (poza konferencją organizacyjną 1-dniową).

Wysunięto następujące wytyczne w dziedzinie pracy samokształceniowej na bieżący rok szkolny:

a) Pozostawia się nauczycielstwu swobodę wyborze form pracy samokształceniowej. Jeśli w pewnych częściach obwodu szkolnego przyjęły się zespoły samokształceniowe, a nauczycielstwo uważa tę formę za skuteczną, może ona pozostać, nie będą natomiast tworzone nowe, lub utrzymywane dawniej zorganizowane zespoły nauczycielskie, jeśli nauczycielstwo nie ma do pracy w zespołach przekonania.

b) Pracę zespołów nauczycielskich, o ile się one utrzymają, należałoby związać z pracami konferencyj rejonowych, przyjmując tego rodzaju organizację pracy na konferencjach, by dla przepracowania wysuniętych zagadnień, członkowie podzielili się na zespoły, które w czasie między jedną a drugą konferencją teoretycznie, a przedewszystkiem praktycznie opracują przyjęty na siebie dział jakiegoś zagadnienia, a następnie opracowane zagadnienie zreferują na konferencji. Zespoły tego rodzaju mogą być czasowe, to zn. dobrane dla opracowania jakiegoś jednego zagadnienia, lub stałe, opracowywując coraz to nowe sprawy na posiedzenia konferencyj. Protokóły konferencyj rejonowych winny w zwięzły sposób podawać wyniki prac, przygotowanych na konferencję, zasadnicze wyniki przeprowadzonej dyskusji oraz podział pracy między członków, ewentualnie zespoły na następną konferencję.

c) Dążyć należy do tego, by program pracy na jednej konferencji nie był przeładowany. Lekcje, które znajdą się w programie konferencji, winny się zawsze wiązać z całością pracy danej konferencji i być ilustracją poruszanych zagadnień.

Na konferencji omówiono nadto sprawy:

a) przygotowanie kierowników szkół i nauczycieli kierujących do ich roli,

b) pracę wizytacyjną i koordynację pracy personelu inspektorskiego w Obwodzie,

c) budowę szkół oraz aktualne bieżące sprawy administracyjne.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł., kwartalnie 1 zł. 50 gr. Cena numeru pojedyńczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 30466.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona zł. 80, 1/2 str.—zł. 5, 1/4 str.—zł. 25, 1/8 str.—zł. 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Polskiej Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.